

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ.....	7

ΠΡΩΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

1. Θυμάμαι ό,τι έμαθα από την Γ' τάξη	9
2. Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 10.000	12
3. Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 20.000	15
4. Αναλύω και συγκρίνω αριθμούς ως το 20.000	18
5. Μαθαίνω για τα πολύγωνα.....	21
6. Οργάνωση δεδομένων και πληροφοριών	25
7. Αξιολογώ και οργανώνω πληροφορίες.....	29
1η Επανάληψη	32
1ο Κριτήριο αξιολόγησης	35
8. Προσθέτω και αφαιρώ	37
9. Πολλαπλασιάζω με διάφορους τρόπους.....	41
10. Επιλύω προβλήματα	45
11. Πολλαπλασιάζω και διαιρώ.....	48
12. Διαιρώ με διάφορους τρόπους.....	51
13. Τέλεια και ατελής διαίρεση	55
14. Διαχειρίζομαι προβλήματα	58
2η Επανάληψη	61
2ο Κριτήριο αξιολόγησης	63
15. Θυμάμαι τους δεκαδικούς αριθμούς.....	65
16. Νομίσματα και δεκαδικοί αριθμοί	68
17. Μετρώ και εκφράζω το μήκος	71
18. Μετρώ το βάρος	73
19. Προσθέτω και αφαιρώ δεκαδικούς αριθμούς (1)	76
20. Προσθέτω και αφαιρώ δεκαδικούς αριθμούς (2)	79
3η Επανάληψη	81
3ο Κριτήριο αξιολόγησης	84

ΔΕΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

21. Γνωρίζω καλύτερα τους δεκαδικούς.....	86
22. Διαχειρίζομαι δεκαδικούς αριθμούς	89

23. Υπολογίζω με συμμιγείς και δεκαδικούς	92
24. Διαιρώ με 10, 100, 1.000	95
25. Επιλύω προβλήματα	98
26. Διαχειρίζομαι δεκαδικούς αριθμούς	100
4η Επανάληψη	102
4ο Κριτήριο αξιολόγησης	105
27. Γνωρίζω τις παράλληλες και τις τεμνόμενες ευθείες ...	106
28. Σχεδιάζω κάθετες μεταξύ τους ευθείες	109
29. Σχεδιάζω παράλληλες μεταξύ τους ευθείες	112
30. Διακρίνω το περίγραμμα από την επιφάνεια	114
31. Μετρώ την επιφάνεια, βρίσκω το εμβαδόν	117
32. Μαθαίνω για τα παραλληλόγραμμα	121
33. Υπολογίζω περιμέτρους και εμβαδά	125
34. Επεξεργάζομαι συμμετρικά σχήματα	129
5η Επανάληψη	133
5ο Κριτήριο αξιολόγησης	136
35. Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 20.000	138
36. Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 100.000	142
37. Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 200.000	147
38. Διαχειρίζομαι προβλήματα	151
39. Εκτιμώ και υπολογίζω με το νου	154
40. Πολλαπλασιάζω και διαιρώ	157
6η Επανάληψη	161
6ο Κριτήριο αξιολόγησης	165

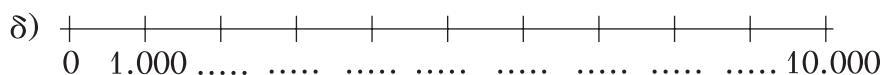
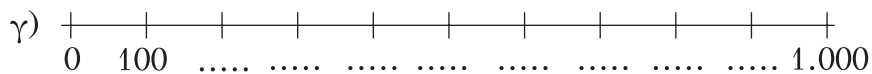
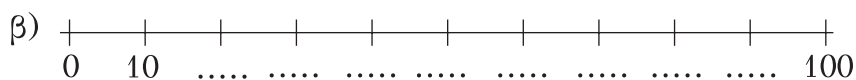
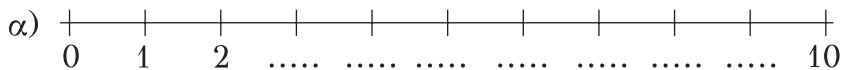
ΤΡΙΤΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

41. Πολλαπλασιάζω με τριψήφιο πολλαπλασιαστή	167
42. Διαιρώ με διψήφιο διαιρέτη	170
43. Αντίστροφα προβλήματα	174
44. Μαθαίνω για την αναγωγή στη μονάδα	179
45. Διαχειρίζομαι σύνθετα προβλήματα	182
46. Διατυπώνω και επιλύω προβλήματα	186
7η Επανάληψη	189
7ο Κριτήριο αξιολόγησης	191
47. Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 1.000.000	193
48. Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 1.000.000	196
49. Διαχειρίζομαι προβλήματα με μεγάλους αριθμούς	200

50. Μετρώ το χρόνο (1).....	205
51. Μετρώ το χρόνο (2).....	210
8η Επανάληψη	213
8ο Κριτήριο αξιολόγησης	215
52. Μαθαίνω για τα στερεά σώματα	216
53. Κατασκευάζω στερεά	218
54. Μαθαίνω για τη χωρητικότητα	220
55. Μοτίβα	223
56. Διαχειρίζομαι πληροφορίες.....	226
9η Επανάληψη	229
9ο Κριτήριο αξιολόγησης	232
Λύσεις των ασκήσεων του βιβλίου	
«Μαθηματικά Δ΄ Δημοτικού»	235
Ο πίνακας του πολλαπλασιασμού	293

1 Θυμάμαι ό,τι έμαθα από την Γ' τάξη

1 Συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν:

2 Συμπληρώνω τον προηγούμενο και τον επόμενο αριθμό:

α) → 800 →   ε) → 490 →

β) → 8.000 →   στ) → 4.900 →

γ) → 6.000 →   ζ) → 7.200 →

δ) → 5.470 →   η) → 3.060 →

3 Σημειώνω το σημάδι της ανισότητας (>, <) που ταιριάζει:

α) $3.040 \dots 3.004$

δ) $2.060 \dots 2.600$

β) $2.010 \dots 2.100$

ε) $5.500 \dots 5.005$

γ) $5.100 \dots 4.900$

στ) $7.071 \dots 7.069$

4 Γράφω στο κουτάκι τον αριθμό που είναι:

α) Κατά 1 μονάδα μεγαλύτερος:

$749 \rightarrow$

$999 \rightarrow$

$604 \rightarrow$

$7.490 \rightarrow$

$9.999 \rightarrow$

$6.040 \rightarrow$

β) Κατά 1 μονάδα μικρότερος:

$\leftarrow$ 690

$\leftarrow$ 800

$\leftarrow$ 400

$\leftarrow$ 6.900

$\leftarrow$ 8.000

$\leftarrow$ 4.000

γ) Κατά 1 δεκάδα μεγαλύτερος:

$245 \rightarrow$

$483 \rightarrow$

$908 \rightarrow$

$2.450 \rightarrow$

$4.830 \rightarrow$

$9.400 \rightarrow$

δ) Κατά 1 δεκάδα μικρότερος:

$\leftarrow$ 738

$\leftarrow$ 2.376

$\leftarrow$ 3.580

$\leftarrow$ 4.510

$\leftarrow$ 6.790

$\leftarrow$ 8.000

- 5 Με τα παρακάτω ψηφία σχηματίζω τετραψήφιους αριθμούς, αλλάζοντας τη σειρά των ψηφίων κάθε φορά:

4 α) $1.345 \rightsquigarrow 1.354 \rightsquigarrow 1.435 \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square$

1 β) $3.145 \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square$

3 γ) $4.135 \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square$

5 δ) $5.134 \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square \rightsquigarrow \square$

- 6 Κάνω τις παρακάτω πράξεις:

$$\begin{array}{r} \alpha) \quad 375 \\ + \quad 87 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 436 \\ + \quad 278 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 517 \\ + \quad 284 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \beta) \quad 705 \\ - \quad 96 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 930 \\ - \quad 475 \\ \hline \end{array} \qquad \begin{array}{r} 800 \\ - \quad 233 \\ \hline \end{array}$$

- 7 Υπολογίζω με τη βοήθεια του 10 όπως στα παραδείγματα:

$$\begin{array}{ll} \alpha) \quad 39 + 8 = 39 + 10 - 2 = 47 & \beta) \quad 53 - 8 = 53 - 10 + 2 = 45 \\ 46 + 9 = \dots\dots\dots & 74 - 9 = \dots\dots\dots \\ 65 + 19 = \dots\dots\dots & 85 - 18 = \dots\dots\dots \end{array}$$

2 Διαχειρίζομαι αριθμούς ως το 10.000

- 1 Στο παρακάτω διάγραμμα παριστάνεται ο αριθμός των μαθητών τριών κωμοπόλεων. Κάθε απεικονίζει 1.000 μαθητές.

Α' πόλη: .

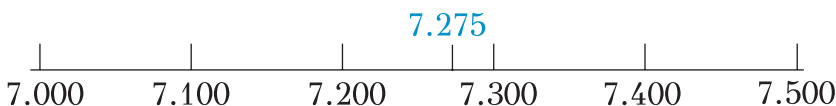
Β' πόλη: και 300 μαθητές.

Γ' πόλη: και 700 μαθητές.

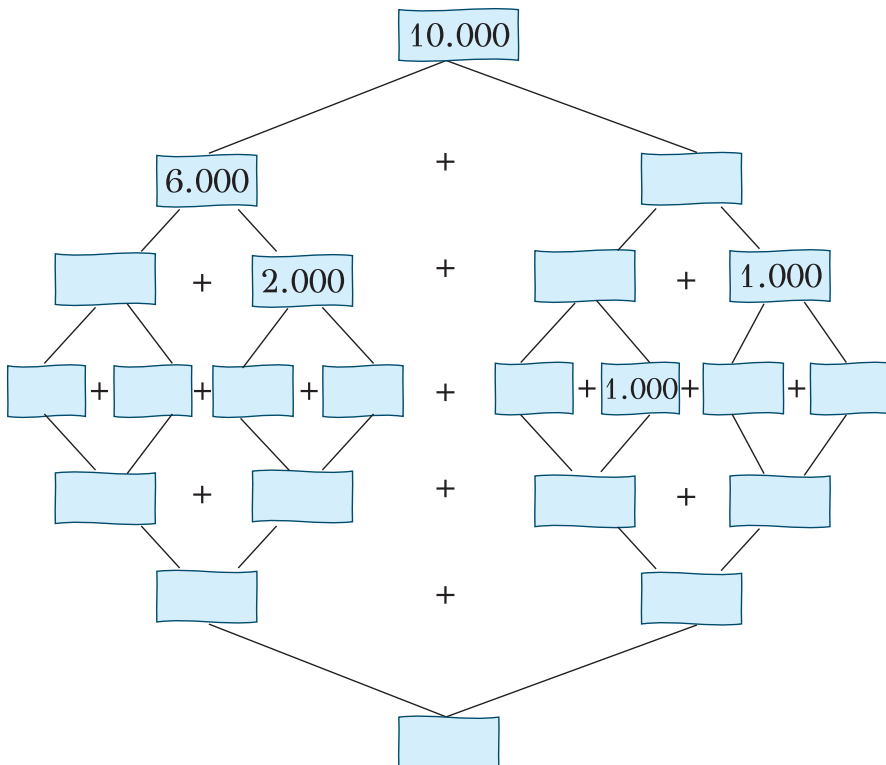
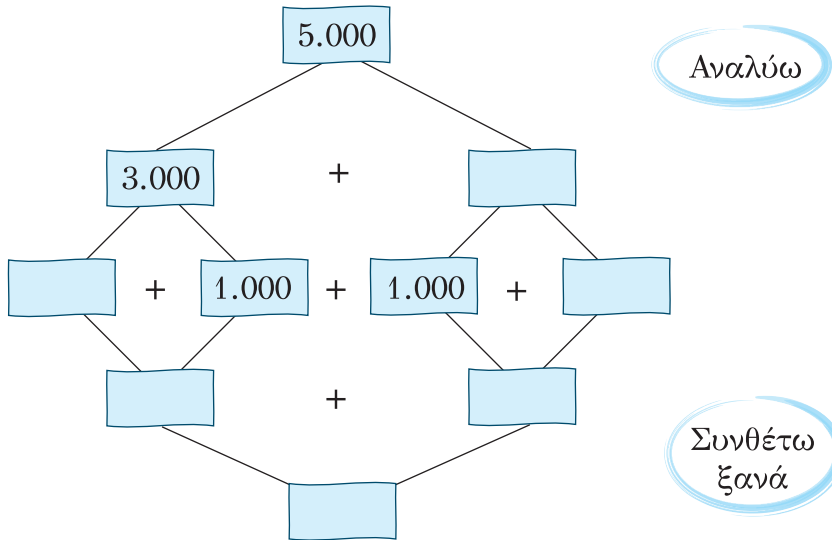
- α) Πόσους μαθητές έχει κάθε πόλη;
Α' πόλη: ... μαθ. Β' πόλη: ... μαθ. Γ' πόλη: ... μαθ.
- β) Πόσους μαθητές έχουν και οι τρεις πόλεις μαζί;
 $A' + B' + \Gamma' = \dots + \dots + \dots = \dots$ μαθητές.
- γ) Σχεδιάζω για να παραστήσω το μαθητικό πληθυσμό και των τριών πόλεων μαζί.

- 2 Ο Λευτέρης ζει σε μια πόλη 7.275 κατοίκων. Για να θυμάται τον αριθμό των κατοίκων της πόλης του, ο Λευτέρης θέλει να στρογγυλοποιήσει τον αριθμό 7.275. Ποιος είναι ο πιο κοντινός «στρογγυλός» αριθμός; Η παρακάτω αριθμογραμμή θα σε βοηθήσει:

3 Αναλύω και ξανασυνθέτω τους αριθμούς 5.000 και 10.000:

4 Υπολογίζω τη συνολική αξία του μοτίβου με τρεις τρόπους, όπως στο παράδειγμα:

▲ 250
■ 600

600 + 250 + 600 + 250 + 600 + 250 = 2.550 (Α' τρόπος)

600 + 600 + 600 + 250 + 250 + 250 = 2.550 (Β' τρόπος)

ή $(3 \times 600) + (3 \times 250) = 1.800 + 750 = 2.550$ (Γ' τρόπος)

▲ 50
■ 500
○ 1.000

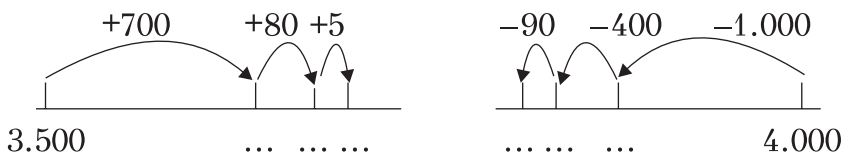
..... + ... + ... + ... + ... + ... = ... (Α' τρόπος)

..... + ... + ... + ... + ... + ... = ... (Β' τρόπος)

ή ..... (Γ' τρόπος)

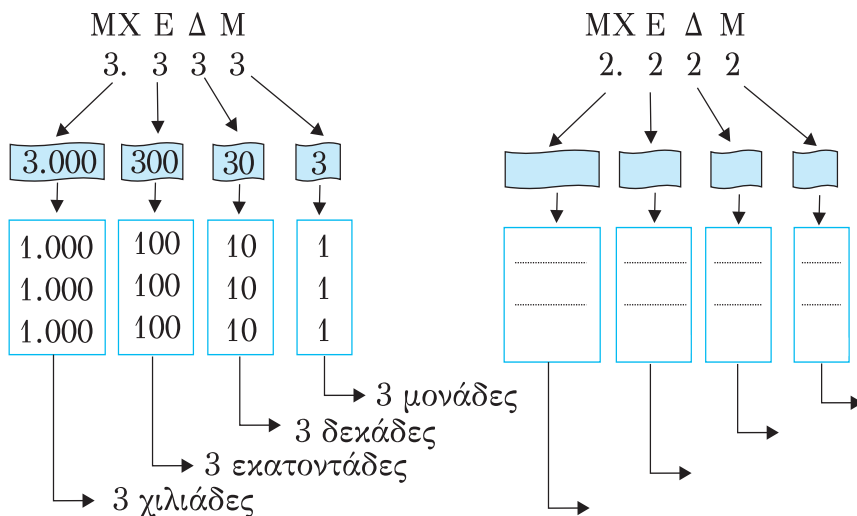
5 Πόσο περίπου είναι:
α) το άθροισμα $3.500 + 785$;   β) η διαφορά $4.000 - 1.490$;
Είναι περίπου .....   Είναι περίπου .....

Υπολογίζω με ακρίβεια πάνω στις αριθμογραμμές:
• το άθροισμα $3.500 + 785$ • τη διαφορά $4.000 - 1.490$

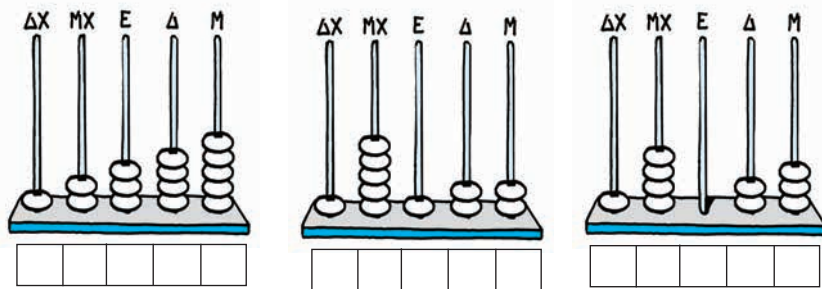
3 Γνωρίζω τους αριθμούς ως το 20.000

1 Αναλύω τον αριθμό 2.222 όπως φαίνεται στο παράδειγμα:

Το ψηφίο που δείχνει Δ (δεκάδες) έχει 10 φορές μεγαλύτερη αξία από το ψηφίο που δείχνει Μ (μονάδες). Το ψηφίο που δείχνει Ε (εκατοντάδες) έχει 10 φορές μεγαλύτερη αξία από το ψηφίο που δείχνει Δ (δεκάδες) κ.ο.κ.

2 Γράφω και διαβάζω τους παρακάτω αριθμούς:

3 Ποιον αριθμό θα βρω αν προσθέσω στον αριθμό 9.999:

- α) μια μονάδα; .....
β) μια δεκάδα; .....
γ) μια εκατοντάδα; .....
δ) μια χιλιάδα; .....

4 Συμπληρώνω τον πίνακα:

ΔΧ	ΜΧ	Ε	Δ	Μ	ΑΡΙΘΜΟΣ
1	3	5	2	6	13.526
1	0	3	7	5	
1	6	0	8	0	
1	2	9	7	12	
1	9	8	14	3	
1	8	17	3	1	
0	15	4	3	2	
0	14	12	0	0	

5 Γράφω την ονομασία των αριθμών:

13.003 .....

14.047 .....

15.508 .....

16.066 .....

17.029 .....

6 Γράφω τους αριθμούς με ψηφία:

Δέκα χιλιάδες ενενήντα εννιά: .....

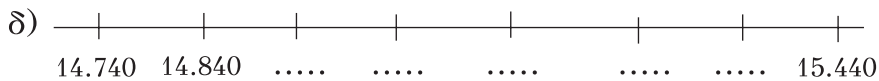
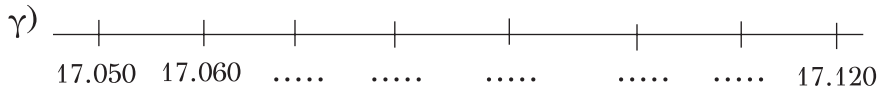
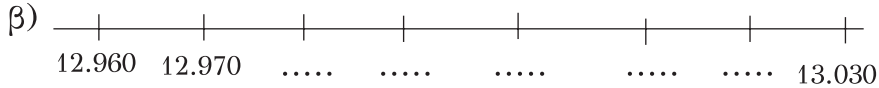
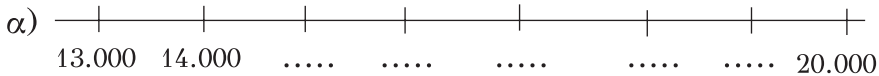
Δώδεκα χιλιάδες οχτώ: .....

Δεκαέξι χιλιάδες οχτακόσια: .....

Δεκαοχτώ χιλιάδες διακόσια: .....

Δεκαεννιά χιλιάδες ενενήντα εννιά: .....

7 Συμπληρώνω τα κενά στις αριθμογραμμές:

8 Για καθένα από τους παρακάτω αριθμούς γράφω τον προηγούμενό του και τον επόμενο του:

α) → 15.000 →   δ) → 15.100 →

β) → 19.000 →   ε) → 14.060 →

γ) → 17.980 →   στ) → 19.999 →

9 Κάνω τις πράξεις όπως στα παραδείγματα:

α) $3.430 + 80 = 3.430 + 70 + 10 = 3.500 + 10 = 3.510$

β) $5.840 + 90 = \dots\dots\dots$

γ) $7.050 + 70 = \dots\dots\dots$

δ) $9.260 - 80 = 9.260 - 60 - 20 = 9.200 - 20 = 9.180$

ε) $8.040 - 60 = \dots\dots\dots$

4 Αναλύω και συγκρίνω αριθμούς ως το 20.000

1 Αναλύω τους αριθμούς όπως στο παράδειγμα:

α) $18.375 \rightarrow (1 \times 10.000) + (8 \times 1.000) + (3 \times 100) + (7 \times 10) + (5 \times 1)$

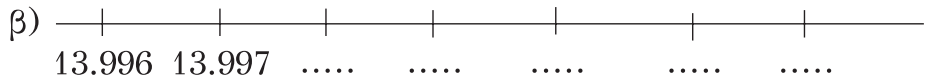
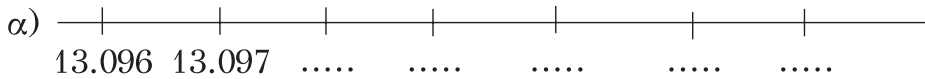
β) $17.248 \rightarrow (1 \times \dots) + (7 \times \dots) + (2 \times \dots) + (4 \times \dots) + (8 \times \dots)$

γ) $15.364 \rightarrow (\dots \times 10.000) + (\dots \times 1.000) + (\dots \times 100) + (\dots \times 10) + (\dots \times 1)$

δ) $12.897 \rightarrow \dots$

ε) $14.092 \rightarrow \dots$

2 Συμπληρώνω τα κενά στις αριθμογραμμές:

3 Γράφω τους αριθμούς από το 18.990 μέχρι το 19.010. Ύστερα χρωματίζω με πράσινο χρώμα τα κουτιά με τους μονούς αριθμούς και με κίτρινο τα κουτιά με τους ζυγούς.

18.990	18.991	18.992				
						19.010

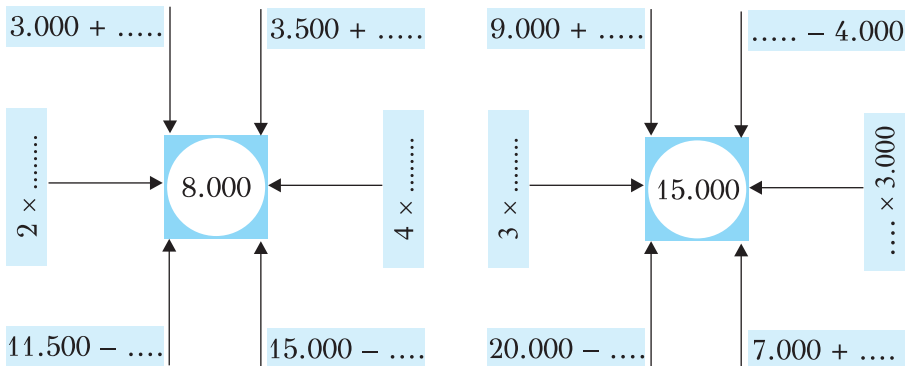
- 4 Γράφω τους αριθμούς που είναι μεταξύ του αριθμού 13.793 και του αριθμού 13.806.

13.793 | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... |
 ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | 13.806

- 5 Γράφω τους αριθμούς που είναι μεγαλύτεροι από τον 15.095 και μικρότεροι από τον 15.110.

..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... |
 ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... | ..... |

- 6 Συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν, για να φτάσω, κάνοντας τις πράξεις, στον αριθμό που βρίσκεται στον κύκλο:

- 7 Βάζω στη σειρά τους αριθμούς από το μικρότερο στο μεγαλύτερο:

13.400, 13.040, 13.004, 14.370, 14.703

..... < ..... < ..... < ..... < .....

8 Στον αριθμό 11.111 πόσες φορές:

- α) το ψηφίο των δεκάδων είναι μεγαλύτερο από το ψηφίο των μονάδων; .....
- β) το ψηφίο των εκατοντάδων είναι μεγαλύτερο από το ψηφίο των δεκάδων; .....
- γ) το ψηφίο των μονάδων χιλιάδων είναι μεγαλύτερο από το ψηφίο των εκατοντάδων; .....
- δ) το ψηφίο των δεκάδων χιλιάδων είναι μεγαλύτερο από το ψηφίο των μονάδων χιλιάδων; .....

9 Κάνω τις πράξεις σύμφωνα με τα παραδείγματα:

α) $1.700 + 500 = 1.700 + 300 + 200 = 2.000 + 200 = 2.200$

$3.800 + 300 = \dots\dots\dots$

$4.600 + 600 = \dots\dots\dots$

$4.800 + 400 = \dots\dots\dots$

β) $3.200 - 500 = 3.200 - 200 - 300 = 3.000 - 300 = 2.700$

$9.300 - 600 = \dots\dots\dots$

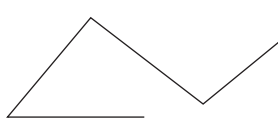
$8.200 - 700 = \dots\dots\dots$

$7.050 - 250 = \dots\dots\dots$

5

Μαθαίνω για τα πολύγωνα

- 1 Γράφω τα ονόματα των παρακάτω γραμμών:
(ευθεία, καμπύλη, τεθλασμένη, κλειστή τεθλασμένη, μεικτή).

α. ....

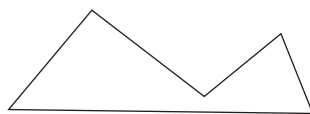
β. ....

γ. ....

δ. ....

ε. ....

- 2 Ενώνω με το χάρακά μου τα παρακάτω σημεία με τη σειρά που δίνεται και σχηματίζω τεθλασμένες γραμμές:

1-2-3-4-5	1-2-3-4-5	1-2-3-4
2• 1• •3 •4 •5	2• •4 •3 1• •5	1• •2 •3 3• •4

- 3 Σχεδιάζω με το χάρακά μου κλειστές τεθλασμένες γραμμές:

1-2-3-4-5-1	1-3-2-4-5-1	1-5-2-4-3-1
•3 •4 •2 1• •5	3• •4 •2 1• •5	3• •4 •2 1• •5